

Μακεδονικά

Τόμ. 12 (1972)

Αφιερούται εις την μνήμην Γεωργίου Θεμελή, Χαραλάμπους Λέκα

Φωτοτύψεις και επανέκδοσις δύο τουρκικών εγγράφων εκ Βεροίας αναφερομένων εις την επανάστασιν του 1821

Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.1011](https://doi.org/10.12681/makedonika.1011)

Copyright © 2015, Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1972). Φωτοτύψεις και επανέκδοσις δύο τουρκικών εγγράφων εκ Βεροίας αναφερομένων εις την επανάστασιν του 1821. *Μακεδονικά*, 12, 296–302. <https://doi.org/10.12681/makedonika.1011>

ΦΩΤΟΤΥΠΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ
ΔΥΟ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΕΚ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821

Κατά τὸ ἔτος 1942 καὶ ὑπὸ συνθήκας λίαν δυσμενεῖς τόσον διὰ τὴν Μακεδονίαν, ὅσον καὶ διὰ τὸν γράφοντα ἕνεκα τῆς γερμανικῆς κατοχῆς, εἶχα κατορθώσει μετὰ μεγάλου κόπου καὶ τῇ βοηθείᾳ στενῶν φίλων μου, νὰ ἐκτυπώσω εἰς τὸ τυπογραφεῖον τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἡμεριδὸς «Νέα Ἀλήθεια» μικρὰν ἀρχαιακὴν ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Βεροίας-Ἐκλογαί, ὑπ' ἀριθ. 3 δημοσίευμα τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν (Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη) σ. α'-δ' + 1-128.

Ἡ ἐργασία αὕτη, πολυτιμωτάτη ἕνεκα τῶν ἀνεκδότων τουρκικῶν ἐγγράφων ποὺ περιέχει (ἀποτελεῖται ἀπὸ 92 τουρκικὰ φερμάνια καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1004-1237 Ἑγείρας, δηλ. 1595-1822 καθ' ἡμᾶς), ἀπετέλεσε τὴν ἑναρξίν τῶν ἀρχαιακῶν μου ἱστορικῶν ἐρευνῶν εἰς τὰ διασωζόμενα ἀρχεῖα τῆς τουρκοκρατίας ἐν Μακεδονίᾳ, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων τόσαι συνθετικαὶ ἐργασίαι προέκυψαν καὶ τόσον ἐχρησιμοποιήθησαν παρ' Ἑλλήνων καὶ ξένων ἱστορικῶν, καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐκ τοῦ πλούτου τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων εἰδήσεων.

Ἀνάγκη ἐδῶ νὰ σημειωθῇ, διὰ τὴν ἱστορίαν, ὅτι μόλις ἐπερατώθῃ ἡ ἐκτύπωσις τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ἡ γερμανικὴ λογοκρισία Θεσσαλονίκης ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὸ τυπογραφεῖον τῆς «Νέας Ἀλήθειας» τῶν ἀδελφῶν Κούσκουρα, νὰ μὴ παραδώσῃ τὰ ἐκτυπωθέντα τεύχη εἰς ἐμέ. Ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις δὲν ἦτο ὡς ἐκ τούτου εὐχάριστος. Οὔτε ἡ ἐπέμβασις τοῦ τότε Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας ἀειμνήστου Βασιλείου Σιμωνίδου παρὰ τῇ διευθυντῇ τῆς γερμανικῆς λογοκρισίας ἀξιωματικοῦ Lanhamer ἔφερεν ἀποτέλεσμα οὔτε αἱ ἰδικαί μου προφορικαὶ εἰσηγήσεις καὶ παρακλήσεις εἰσηκούσθησαν. Εἶχον ὑποστηρίξει, ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὰ παλαιότερα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι καὶ ὅτι οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰ σύγχρονα στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ γεγονότα τὰ ἐξελισσόμενα ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδὲν ἐπέτυχον. Εὐτυχῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφίχθῃ εἰς Θεσσαλονίκην ὁ προϊστάμενος τῆς λογοκρισίας τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ τῶν Βαλκανίων ἑφ. λοχαγὸς τῆς στρατιωτικῆς δικαιοσύνης H. Dirksen, υἱὸς ἢ στενὸς συγγενὴς τοῦ διασημοῦ Γερμανοῦ νομομαθοῦς καθηγητοῦ Dirksen, τοῦτο δὲ ἐπληροφορήθην ἀπὸ τὸν φίλον γερμανομαθὴ δημοδιδάσκαλον Πόντιον κ. Εὐριπίδην Χειμωνίδην,

τὸν ὅποιον καὶ παρεκάλεσα νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ μὲ παρουσιάσῃ εἰς τὸν Γερμανὸν αὐτὸν ἀξιοματικόν, ἵνα παραπονεθῶ διὰ τὴν κατάσχεσιν τρόπον τινὰ τῆς ἐκτυπωθείσης ἐργασίας μου. Ὁμολογῶ, ὅτι εὗρον κατανόησιν πλήρη, διετάχθη δὲ ἡ παράδοσις καὶ ἡ κυκλοφορία τῆς πρώτης ἀρχειακῆς μου ἐργασίας, ἡ ὁποία, ὅπως καὶ ἔγραψα εἰς τὸν μικρόν της πρόλογον, ἀπετέλει τὴν πρώτην προσπάθειαν μιᾶς γενικωτέρας περισυλλογῆς καὶ ἐκδόσεως τῶν γραπτῶν αὐτῶν μνημείων τῆς τουρκοκρατίας εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ἀργότερον καὶ μετὰ τὴν ἦτταν τῶν εἰσβολῶν, κατῴρθωσα νὰ ἐπεκτείνω τὰς ἀρχειακάς μου ἐρεῦνας καὶ μελέτας, ὡς ἔγραψα εἰς τὸν πρόλογον τῶν ἐκδοθεισῶν ἐργασιῶν μου ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου¹. Παρέμενεν ὅμως ἐν θέμᾳ ἐκκρεμές, τοῦ ὁποίου τότε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτύχω τὴν τακτοποίησιν παρ' ὅλας μου τὰς προσπάθειάς, ἡ λήψις καὶ δημοσίευσις φωτοτυπιῶν τῶν ἐγγράφων. Οὐτε φωτοτυπικὰ μηχανήματα ὑπῆρχον, οὐτε κατάλληλοι ἐπιστήμονες εὐρίσκοντο ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ καὶ οἱ κώδικες τῆς Βεροίας εἶχον ἐπιστραφῇ ἐκεῖ καὶ οἱ φίλοι καὶ συνεργάται μου μεταφρασταί, λαμπροὶ τουρκομαθεῖς ἀλλὰ γέροντες, ἄλλοι μὲν εἶχον ἀποβιώσει καὶ ἄλλοι ἦσαν πλέον ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν. Μόνον δύο φερμάνια ἐπέτυχον νὰ φωτογραφήσω οὐχὶ ἱκανοποιητικῶς ἐν Βεροίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1943, τὰ ὁποῖα παραθέτω² κατωτέρω, χρησιμοποιήσας μηχανὴν πλανοδίου φωτογράφου. Τὰ δημοσιευθέντα ἐν φωτοτυπίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1955 φερμάνια τοῦ ἀρχεῖου τῆς Μονῆς Βλαττάδων μὲ τὸν ὁμώνυμον τίτλον ἐπέτυχον νὰ μελετήσω καὶ νὰ φωτογραφήσω ἐξ αὐτῶν ὁκτὼ πολὺ ἀργότερον, διότι εὐρίσκοντο εἰς τὴν διάθεσίν μου ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὁ δὲ ἡγούμενος τῆς μονῆς ταύτης μὲ διηνοκόλυνε κατ' ἐπανάληψιν νὰ χειρισθῶ ταῦτα, ὡς γράφω καὶ εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκδοθείσης ἐργασίας.

Τὰ δύο προχέιρως φωτογραφηθέντα ἐπίσημα ἔγγραφα τότε ἐν Βεροίᾳ, ἐπέτυχον ἀργότερον ν' ἀνεύρω καὶ πάλιν μεταβάς πρὸς τοῦτο εἰς Βέροϊαν μετὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀργότερον μεταφραστοῦ Θεοδ. Συμεωνίδου, καὶ νὰ φωτογραφήσω καὶ παραβάλλω μετὰ προσοχῆς τὰ κείμενα καὶ τὴν μετάφρασιν, διαπιστώσας μικρά τινα λάθη ὡς πρὸς τὴν μετάφρασιν³ καὶ τὴν κατὰ σελίδας κατάταξιν. Δυστυχῶς μόνον τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα ἐπέτυχον νὰ ἐλέγξω καὶ

1. Βλ. Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α'. Ἀρχεῖον Θεσσαλονίκης (1695-1912), Θεσσαλονίκη 1952. Β'. Ἀρχεῖον Βεροίας καὶ Ναούσης (1598-1886), Θεσσαλονίκη 1954. Γ'. Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων (1466-1839), Θεσσαλονίκη 1955.

2. Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Βεροίας-Ἐκλογαί, Θεσσαλονίκη 1942, σ. 121.

3. Ὁ πρῶτος μεταφραστὴς Σωκρ. Ἀναγνωστίδης, διευθυντὴς τοῦ μεταφραστικοῦ Γραφείου τοῦ Ἀρχεῖου Βεροίας, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὁ δὲ μετέπειτα μεταφραστὴς καὶ ἐλεγκτὴς τῶν μεταφράσεων Θεοδ. Συμεωνίδης, δικηγόρος τῆς Θεσσαλονίκης, ἦτο πτυχιούχος τῆς τουρκικῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κωνσταντινουπόλεως.

φωτογραφήσω ἐκ νέου, διότι ὁ Θεόδωρος Συμεωνίδης ἀσθενήσας μετ' ὀλίγον ἀπεβίωσεν (ἔτος 1950).

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἔκρινα σκόπιμον νὰ ἐπανεκδώσω τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα παραθέτων καὶ τὰς νέας φωτοτυπίας, ὥς καὶ τὰς μεταφράσεις, διότι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἀφορᾷ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐν Μολδοβλαχία καὶ Μακεδονίᾳ καὶ περιέχει λίαν σημαντικὰς πληροφορίες διὰ τὴν ἐθνικὴν μας ἱστορίαν.

Τὸ πρῶτον εἶναι φερμάνιον (εἰκ. 1) ἐκδοθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 30 τοῦ μηνὸς Ρετζέπ 1236 (3 Μαΐου 1821) παρὰ τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β' καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν στρατάρχην ὀλοκλήρου τῆς Ρούμελης Ἀχμέτ Χουρσίτ πασᾶν, στοὺς ἱεροδικαστὰς ὄλων τῶν καζάδων (ἐπαρχιῶν) καὶ τοὺς προκρίτους τῶν πιστῶν (δηλ. τῶν Τούρκων) καὶ ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἑξῆς:

Κείμενον

Εὐθὺς ὡς φθάσῃ εἰς χεῖρας σας τὸ ὑψηλὸν μου αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον, καθιστῶ γνωστὸν ὅτι ἡ ἐν Μολδαβίᾳ¹ ἐκραγεῖσα ἐπανάστασις τῶν κατηραμένων Ἑλλήνων², μετεδόθη καὶ εἰς τὰς πέραν τῆς Θεσσαλονίκης περιοχὰς καὶ προσέκαλεσε τὴν ἀναστάτωση καὶ τὸν ἀναβρασμὸν τῶν κατοίκων ἐκεῖ καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς καζάδες τῆς Ἀμφίσσης, Εὐβοίας καὶ τῆς Πελοποννήσου. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἄπιστοι ραγιαῖδες τῆς Ἀμφίσσης, ἀφ' οὗ ὕψωσαν τὴν ἐπанаστατικὴν σημαίαν, κατέλαβον τὴν πόλιν, κατέσφαξαν ὅλους τοὺς πιστοὺς Μουσουλμάνους καὶ ἐπεκράτησαν εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν τοῦ καζᾶ. Ἀπεδείχθη ἐξ αὐτῶν τῶν γεγονότων, ὅτι ἡ ἐπανάστασις αὐτὴ τῶν ἀπίστων, φέρουσα γενικὸν χαράκτιρα ἔχει καλῶς μελετηθῇ καὶ προσχεδιασθῇ κατόπιν συνεννοήσεως ἀπὸ ὀλόκληρον τὴν φυλὴν αὐτήν. Τὸ ἐνδοξον χαλιφάτον κατόπιν τούτου ἐπέβαλεν ἐρώτημα εἰς τὸν πάνσοφον σεῖχ οὐλ ἰσλάμην, ὅστις ἐξέδωκε τὸν κατωτέρω φετβᾶν³.

Αἱ διατάξεις τοῦ ἱεροῦ Σεριὰτ ἐπιτάσσουσιν ὅπως οἱ μὲν ἄπιστοι πρέπει νὰ διαπερασθοῦν ἐν στόματι μαχαίρας, τὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν νὰ ἐξανδραποδισθοῦν καὶ ἐξισλαμισθοῦν, αἱ περιουσίαι των διανεμηθοῦν μεταξὺ τῶν νικητῶν μουσουλμάνων, αἱ δὲ οἰκίαι των νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸ πῦρ, ὥστε οὔτε φωνὴ ἀλέκτορος νὰ μὴ ἀκουσθῇ πλέον εἰς αὐτοὺς. Τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶναι ὁ θεὸς βοηθὸς εἰς τοὺς πιστοὺς ὡς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Κοράνιον.

1. Τὸ τουρκικὸν κείμενον, Μπογδάν.

2. Τὸ τουρκικὸν κείμενον, Ρούμ κιαφίλερῃ. Εἶναι λίαν σημαντικὸν διὰ τὴν ὅλην ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821, ὅτι οἱ Τούρκοι χαρακτηρίζουν τὴν ἐπανάστασιν ἐλληνικὴν καὶ μόνον, δὲν ἀναμειγνύουσιν δὲ ἄλλους βαλκανικοὺς λαοὺς παρ' ὅλον ὅτι τοὺς Ἑλληνας ἐβοήθησαν, εἰς μικρὰν ὁμῶς κλίμακα. Σέρβοι τινές, Βούλγαροι περισσότεροι, καὶ τινες Ρουμάνοι Παντούροι ἀρχικῶς, ὡς γράφω εἰς τὴν ἐργασίαν μου, Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἐκδ. 3, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 86 κ.ε.

3. Φετβᾶς ἱερονομικὴ γνωμάτευσις.

Διατάσσομεν λοιπόν καὶ παραγγέλλομεν ὅπως ἀνακοινώσητε ἀμέσως εἰς τοὺς βοεβόδας καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν περιφερειῶν σας τὰ διατασσόμενα παρὰ τοῦ φερμανίου τούτου καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται ἀνεξαιρέτως τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ φετβᾶ τοῦ σείχουλισταμάτου ἐπιτασσόμενα, ἐντείνοντες τὰς προσπάθειάς μας πρὸς καταστολὴν τῆς ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως.

Νὰ διακηρύξητε πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς τῆς ἐπικρατείας τ' ἀνωτέρω καὶ νὰ παραγγείλητε εἰς αὐτοὺς νὰ δέωνται πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν μακροημέρευσιν τοῦ ὑψηλοῦ προσώπου τοῦ χαλίφη καὶ τὴν διαφύλαξιν τοῦ θεοφρονήτου κράτους καὶ τοῦ ἔθνους τοῦ Ἰσλάμ.

Τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶναι βοηθὸς ὁ Θεὸς καὶ ὁ οὐρανόπεμπτος προφήτης ἡμῶν Μωχάμετ.

Ἐργάφη τὴν 30ὴν τοῦ ἱεροῦ μηνὸς Ρετζέπ τοῦ ἀραβικοῦ ἔτους 1236 εἰς τὴν ὑψηλὴν ἔδραν τῆς Εὐδαίμονος Σταμπούλ.

Τὸ δεύτερον ἔγγραφο (εἰκ. 2) ἀφορᾷ διαταγὴν¹ τοῦ μουτεσαρίφη Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλας Μεχμέτ Ἐμὶν τοῦ ἐπονομαζομένου Ἐμποῦ Λουμποῦτ πασᾶ, ἀπευθυνομένην πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς περιφέρειας Βεροίας, ὅπως ἐπιτηροῦν συστηματικῶς καὶ παρακολουθοῦν τὰ ὑποπτα ἐπαναστατικά στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰσχωρήσει μεταξὺ τῶν ραγιάδων καὶ φονεύουν ἀμέσως πάντα στερούμενον σχετικῶν πιστοποιητικῶν ταυτότητος. Ὡς ἔγραψα ἀλλαχοῦ² καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τοῦ Βερμίου καὶ εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἡμαθίας, ἐπεκράτει ἐπαναστατικὸς ἀναβρασμός, προοίμιον τῆς ὁσονοῦπῳ ἀρχομένης ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, οἱ δὲ Τοῦρκοι εὐρισκόμενοι εἰς τὸ τέρμα τῆς καταστολῆς τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Χαλκιδικῆς ἐλάμβανον δρακόντεια προληπτικὰ καὶ κατασταλτικὰ μέτρα.

Κείμενον μεταφράσεως τῆς διαταγῆς

Πρὸς τὸν σοφολογιώτατον καὶ κραταῖον ἱεροδικαστὴν³ ὅστις φέρει τὸν τιμημένον τίτλον τοῦ θαλαμηπόλου τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων, τὸν ἐπόπτην τοῦ καζᾶ Ἐμὶν ἐφέντην, καθὼς καὶ τοὺς ἄλλους προκρίτους καὶ ἰσχυροὺς τῆς περιοχῆς τῶν ὁποίων τὴν δύναμιν ἄς μεγαλῶνῃ ὁ Κύριος.

Μὲ τὴν ὑψηλὴν μου αὐτὴν διαταγὴν σᾶς καθιστῶ γνωστὸν ὅτι σύμφωνα μὲ τὰς πληροφορίες πού ἐλήφθησαν εἰς τὸ ἐν Θεσσαλονικίᾳ Λιβάνιον, εἰς τὴν Βέροϊαν καὶ τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς τῆς περιοχῆς, ἅφ' ὅτου ἐξεοράγη ἡ ἐπαναστάσις τῶν βδελυρῶν ἀπίστων Ἑλλήνων, ἐνεφανίσθησαν διάφορα ὑποπτα καὶ ἀναρχικὰ στοιχεῖα προερχόμενα ἀπὸ ἄλλα μέρη ἀγνωστον δὲ ταυτότητος, τὰ

1. Τὸ τουρκικὸν κείμενον, μπουγιουρντί.

2. Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἔκδ. 3, Θεσσαλονικὴ 1967, σ. 142. κ.έ.

3. Τὸ τουρκικὸν κείμενον, καντῆ, μεταφράζεται καὶ ἱεροδίκης.

ὅποια κατὰ διαφόρους τρόπους ὑποκινοῦν καὶ παρακινοῦν τοὺς ἀπίστους ραγιάδες νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ τοιοῦτοτρόπως ὑποσκάπτουν τὰ θεμέλια καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῆς μεγάλης ἐπικρατείας τοῦ Ἰσλάμ.

Ἐχόντες σκοπὸν ὅπως διὰ παντὸς μέσον τερματίσωμεν τὰς τοιαύτας δολοπλοκίας καὶ συνωμοτικάς ἐνεργείας τῶν ἀπίστων αὐτῶν καὶ ἐμποδίσωμεν ἐφεξῆς τὴν διείσδυσιν τῶν κακοποιῶν καὶ ἐπαναστατικῶν αὐτῶν ὑποκειμένων μεταξὺ τῶν ἐγκατεστημένων εἰς τὴν περιοχὴν σας ραγιάδων, διατάσσομεν, ἵνα μὲν φθάσῃ ἡ διαταγὴ μου αὐτῇ, ἐνεργήσῃτε γενικὴν ἀπογραφὴν πάντων τῶν ἀπίστων ραγιάδων τοῦ καζᾶ ὑμῶν καὶ συντάξῃτε καταλόγους εἰς τοὺς ὁποίους νὰ ἀναγράψῃτε τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον ἑνὸς ἑκάστου μετὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἂφ' οὗ ἐφοδιάσῃτε ἕνα ἕκαστον μὲ πιστοποιητικὸν θεωρημένον παρ' ὑμῶν, παραγγέλλομεν ὅπως ἀποστείλῃτε τὸ ταχύτερον ἀντίγραφον τῶν καταλόγων εἰς τὸ ὑψηλὸν Διβάνιον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐφεξῆς πᾶς ὅστις ἐκ τῶν ἀπίστων ραγιάδων ἐξακριβωθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς καταλόγους, θὰ χαρακτηρίζῃται ὡς ὑποπτος καὶ κακοποιὸς καὶ θὰ ἐφαρμόζονται κατ' αὐτοῦ κατὰ τρόπον ἀμείλικτον τὰ παραγγέλματα τοῦ ἐκδοθέντος ἱεροῦ φετβᾶ, ἥτοι αὐτὸν μὲν θ' ἀποκεφαλίζῃτε τὰ δὲ μέλη τῆς οἰκογενείας του θὰ ἐξανδραποδίζῃτε ἀποφεύγοντες πᾶσαν ἐπιείκειαν.

Διατάσσεσθε ἐπίσης ὅπως διακηρύξῃτε καὶ γνωστοποιήσῃτε τὴν παροῦσαν διαταγὴν διὰ κηρύκων καὶ διαλαλητῶν (τελάλ) εἰς τὰς σουλτανικάς ὁδοὺς, ὥστε νὰ λάβουν γνῶσιν οἱ ἄπιστοι κάτοικοι τοῦ καζᾶ. Τέλος καθιστῶμεν γνωστὸν ὅτι κατὰ τὰς παρούσας λίαν κρίσιμους στιγμὰς ἔχετε ἱερὸν καθήκον νὰ φανῇτε ἀξιοὶ φρουροὶ τῶν ἱερῶν ἐπιταγῶν τοῦ θεοφρονητοῦ προφίτου καὶ ἐκτελεσταὶ πιστοὶ τῶν προσταγμάτων τοῦ μεγάλου χαλίφου τοῦ Ἰσλάμ. Τοιοῦτοτρόπος θὰ εἶναι βοηθὸς εἰς ὑμᾶς ὁ Θεός.

Ἐγράφη ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ Διβανίου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Κασσάνδρας τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Ρεμπή Οὐλ ἐβέλ τοῦ ἔτους 1237¹.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

1. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν 9 Δεκεμβρίου 1821. Ἡ διαταγὴ αὕτη συνετάγη μετὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴν καταστολὴν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ ὅταν ἤρχισε νὰ ἐτοιμάζῃται ἡ ἐπαναστατικὴ ἐξέγερσις εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Βερμίου, ἥτις ἤρξατο τὴν 19 Φεβρουαρίου/3 Μαρτίου 1822. Πρβλ. Ι. Κ. Β α σ δ ρ α β ἔ λ η. Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, σ. 148 κ.έ., σ. 167 κ.έ.

RÉSUMÉ

J e a n V a s d r a v e l l i s, Deux manuscrits turcs provenant de Veroia et concernant la révolution de 1821.

L'auteur publie pour la deuxième fois en photocopie et traduction grecque deux manuscrits turcs: un firman adressé au maréchal de Roumeli Ahmet Hoursit pacha et une ordonnance du «moutesarrif» de Thessalonique et Kavala Mehmet Emin adressée aux autorités de Veroia.

Tous les deux manuscrits, concernant la révolution grecque de 1821, sont publiés avec quelques fautes à la traduction, dans le livre de l'auteur: «Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Βεροίας. Ἐκλογαί», Thessalonique 1942. Ces fautes sont corrigées à cette deuxième publication.